

POSTANOWIENIE

Dnia 8 lipca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Robert Stefanicki

w sprawie z odwołania M. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Gdańsku

o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 8 lipca 2025 r.,

skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

z dnia 5 lipca 2024 r., sygn. akt III AUa 452/24,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

**2. odstępuje od obciążenia skarżącego kosztami zastępstwa
procesowego organu rentowego w postępowaniu kasacyjnym.**

(J.K.)

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 5 lipca 2024 r. oddalił apelację M. R. od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 16 lutego 2024 r. oddalającego wniesione przez niego odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Gdańsku z dnia 7 sierpnia 2023 r. odmawiającej ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy z uwagi na niespełnienie wymogów stażowych, to jest nieudowodnienia posiadania 5 lat okresów składkowych i nieskładkowych w dziesięcioleciu przed dniem zgłoszenia wniosku, jak i w dziesięcioleciu przed dniem powstania niezdolności do pracy ubezpieczony nie udowodnił również wymaganego stażu pracy, ani też mimo

stwierdzenia istnienia całkowitej niezdolności do pracy nie wykazał 25 lat okresów składkowych w całym okresie ubezpieczenia.

W skardze kasacyjnej ubezpieczony zarzucił wyrokowi Sądu Apelacyjnego naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 57 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 58 ust. 1 pkt 5 w zw. z art. 58 ust. 2 w zw. z art. 57 ust. 1 pkt 3 z dnia 17 grudnia 1998 r. ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z art. 67 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przez błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że data powstania niezdolności do pracy, o której mowa w art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy musi być w każdym przypadku tożsama z datą powstania niezdolności do pracy wskazaną w art. 58 ust. 2 ustawy, podczas gdy wykładnia gramatyczna, systemowa, celowościowa dopuszcza możliwość przyjęcia, iż daty te mogą być nieidentyczne.

W związku z powyższym zarzutem wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, a także zasądzenie od organu rentowego na rzecz skarżącego zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na istnienie potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów. Istotą wątpliwości prawnych będących podstawą niniejszej skargi kasacyjnej jest rozstrzygnięcie tego, czy data powstania niezdolności do pracy, o której mowa w art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy musi być w każdym przypadku tożsama z datą powstania niezdolności do pracy wskazaną w art. 58 ust. 2 ustawy. Zdaniem skarżącego istnieje jednak szereg argumentów oraz okoliczności, które uprawniają do stwierdzenia, że dopuszczalne jest przyjęcie różnych dat dla wydarzeń opisanych w zacytowanych wyżej przepisach. Zdaniem skarżącego ustawodawca przewidział możliwość wyznaczania okresów wskazanych w art. 57 ust. 1 pkt 3 oraz art. 58 ust. 2 względem różnych dat. Innymi słowy, uprawniona jest zatem - zdaniem skarżącego - następująca interpretacja art. 58 ust. 2 ustawy: „(...) w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania (jednej z) niezdolności do pracy”. Nie jest to argument przesądzający, lecz świadczy to o tym, że ustawodawca wyznaczył pewną swobodę interpretacyjną w tym zakresie. Według skarżącego ustalona przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych - zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy - data powstania niezdolności do pracy może być różna. W orzeczeniu lekarskim może być wskazanych kilka różnych dat powstania niezdolności do pracy. Oznacza to więc, że w jednym orzeczeniu lekarskim może znajdować się na przykład data powstania

całkowitej niezdolności do pracy oraz częściowej niezdolności do pracy. Fakt ten może rodzić pewne wątpliwości w zakresie interpretacji takiego dokumentu.

Ponadto według skarżącego, kontekst konstytucyjny powinien skłaniać do przyznania obywatelowi niezdolnemu do pracy - oczywiście w granicach ustawowych kryteriów - stosownego zabezpieczenia społecznego. Warto w tym miejscu przypomnieć, że niezdolność do pracy skarżącego kasacyjnie została wielokrotnie stwierdzona w postępowaniach dotyczących przyznania mu renty z tego tytułu. Organ rentowy oraz sądy orzekające w niniejszej sprawie powinny zatem mieć na uwadze przy rozstrzyganiu tego rodzaju spraw art. 67 ust. 1 Konstytucji RP i zagwarantowane nim prawo ubezpieczonego do zabezpieczenia z tytułu utraty zdolności do pracy.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie oraz wniósł o zasądzenie od skarżącego na rzecz organu rentowego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego rzez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej skarżący oparł na powołanej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. przesłance istniejącej potrzebie wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Zgodnie z wykładnią judykatury odwołanie się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. to jest potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo

niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie sądów w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (postanowienia Sądu Najwyższego z: 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, LEX nr 315351; 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 424365; 21 września 2022 r., II USK 684/21, LEX nr 3489245; 25 lipca 2024 r., I CSK 3777/23, LEX nr 3740727). Stronę skarżącą obciążał obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji prawnej wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zawierającej szczegółowy opis tego, na czym polegają poważne wątpliwości interpretacyjne (postanowienia Sądu Najwyższego z: 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09, LEX nr 570112; 9 października 2024 r., I USK 60/24, LEX nr 3778874). Ponadto, ze względu na publicznoprawne funkcje skargi kasacyjnej, na skarżącym spoczywa obowiązek wykazania celowości dokonania przez Sąd Najwyższy wykładni konkretnego przepisu ze względu na potrzeby praktyki sądowej (postanowienia Sądu Najwyższego z: 14 grudnia 2012 r., III SK 29/12, LEX nr 1238124; 6 czerwca 2023 r., II PSK 64/22, LEX nr 3724324).

Skarżący nie zdołał wykazać, że skarga kasacyjna zasługuje na przyjęcie do rozpoznania. W okolicznościach rozpoznawanej sprawy nie zachodzi potrzeba dokonania przez Sąd Najwyższy wykładni wskazanych przez skarżącego przepisów prawnych. Twierdzenie o występowaniu potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów jest uzasadniony tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących owo zagadnienie. Nie można przy tym zasadnie twierdzić, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne czy potrzeba wykładni, jeżeli Sąd Najwyższy we wcześniejszym orzecznictwie wyraził swój pogląd w podnoszonej kwestii, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające jego zmianę (postanowienia Sądu Najwyższego z: 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11; 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004, nr 9, poz. 158; 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004, nr 7-8, s. 51; 12 sierpnia 2014 r., I UK 64/14, LEX nr 2630721; 15 stycznia 2025 r., I USK 370/24, LEX nr 3816667). Wątpliwości te i rozbieżności należy przytoczyć, przedstawiając ich doktrynalne lub orzecznicze źródła (postanowienia Sądu Najwyższego z: 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 424365; 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 1652383; 12 grudnia 2023 r., II PSK 64/23, LEX nr 3692330). Konieczne jest wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (postanowienia Sądu Najwyższego z: 13 grudnia 2007 r.,

I PK 233/07, OSNP 2009, nr 3-4, poz. 43; 23 października 2024 r., III USK 332/23, LEX nr 3772083; 3 grudnia 2024 r., III USK 226/24, LEX nr 3801321; 8 kwietnia 2025 r., II USK 26/24, LEX nr 3852969).

Przedmiotem sporu w niniejszym postępowaniu było prawo wnioskodawcy do renty z tytułu niezdolności do pracy. Wnioskodawca sformułował wiążące się z potrzebą wykładni zagadnienie wymagające rozstrzygnięcia tego, czy data powstania niezdolności do pracy, o której mowa w art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy musi być w każdym przypadku tożsama z datą powstania niezdolności do pracy wskazaną w art. 58 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach.

Wyjaśniając powstałe wątpliwości, należy wskazać, że zgodnie z art. 57 ustawy o emeryturach i rentach prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnił łącznie następujące warunki:

- 1) jest niezdolny do pracy;
- 2) ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy;
- 3) niezdolność do pracy powstała w okresach, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 i 2, pkt 3 lit. b, pkt 4, 6, 7 i 9, ust. 2 pkt 1, 3-8 i pkt 9 lit. a, pkt 10 lit. a, pkt 11, 12 i pkt 13 lit. a, pkt 14 lit. a i pkt 15-17 oraz art. 7 pkt 1-3, pkt 5 lit. a, pkt 6 i 12, oraz w okresach pobierania świadczenia pielęgnacyjnego lub specjalnego zasiłku opiekuńczego określonych w przepisach o świadczeniach rodzinnych, lub zasiłku dla opiekuna określonego w przepisach o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów;
- 4) nie ma ustalonego prawa do emerytury z Funduszu lub nie spełnia warunków do jej uzyskania.

Przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy.

W przepisie art. 58 ustawy emerytalnej dookreślono, kiedy warunek posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego, który w myśl art. 57 ust. 1 pkt 2 uważa się za spełniony, gdy jak w sytuacji ubezpieczonego osiągnął okres składkowy i nieskładkowy wynoszący łącznie co najmniej 5 lat - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 30 lat. Zgodnie z ust. 2 okres, o którym mowa w ust. 1 pkt 5, powinien przypadać w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy; do tego dziesięcioletniego okresu nie wlicza się okresów pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej, renty rodzinnej oraz okresów pobierania świadczenia pielęgnacyjnego lub specjalnego zasiłku

opiekuńczego określonych w przepisach o świadczeniach rodzinnych, lub zasiłku dla opiekuna określonego w przepisach o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

W przepisach tych ustawodawca realizując konstytucyjne prawo każdego obywatela do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę lub inwalidztwo (art. 67 Konstytucji RP), określił warunki, na jakich prawo to będzie realizowane. Wyjaśniając istotę prawa do zabezpieczenia społecznego z tytułu niezdolności do pracy Sąd Najwyższy w wyroku z 8 stycznia 2014 r. (II UK 232/13, LEX nr 1424853) podniósł, że Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 67 ust. 1 zapewnia wszystkim obywatelom prawo do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy w zakresie i formie określonym ustawą. Ustawa o emeryturach i rentach (art. 57 i następne) przewiduje zabezpieczenie w formie renty z tytułu niezdolności do pracy, a zakres świadczeń z tego tytułu ograniczony jest tylko do osób ubezpieczonych. Ubezpieczenie rentowe jest odrębnym ubezpieczeniem od ubezpieczenia emerytalnego (art. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Zdarzeniem uprawniającym do świadczeń z tego ubezpieczenia jest powstanie niezdolności do pracy, które może nastąpić w każdym czasie. Z istoty tego ubezpieczenia wynika, że świadczenia nie mogą być pokryte ze zgromadzonych przez ubezpieczonego składek. Źródłem świadczeń jest fundusz rentowy powstały ze składek wpłacanych przez wszystkich ubezpieczonych na wypadek ryzyka wystąpienia niezdolności do pracy. W konsekwencji ze świadczeń z tego funduszu korzystają tylko osoby podlegające ubezpieczeniu w czasie, kiedy wystąpiło objęte ubezpieczeniem zdarzenie.

Jednym z warunków uprawniających do renty z tytułu niezdolności do pracy, określonym w art. 57 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach, jest powstanie tej niezdolności w okresie ubezpieczenia, najpóźniej w ciągu 18 miesięcy po jego ustaniu. Skutkiem związania prawa do świadczeń z ubezpieczeniem jest utrata tego prawa po ustaniu ubezpieczenia. Osoba, której ubezpieczenie ustało, nie ma żadnych uprawnień wynikających z tego ubezpieczenia i aby uprawnienia takie uzyskać musi ubezpieczyć się ponownie. Kolejnym warunkiem, określonym w art. 57 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach (wyrok Sądu Najwyższego z 8 stycznia 2014 r., II UK 232/13, LEX nr 1424853) jest posiadanie odpowiednio długiego okresu ubezpieczenia. Przepis art. 58 ust. 1 ustawy uzależnia długość tego okresu od wieku, w którym ubezpieczony staje się niezdolnym do pracy. Bierze się tu pod uwagę wynikającą z wieku, w którym można podjąć działalność podlegającą ubezpieczeniu, możliwość podlegania ubezpieczeniu. Wymagany okres ubezpieczenia osoby, która stała się niezdolna do pracy przed ukończeniem 20 lat wynosi

1 rok, a osoby, której niezdolność do pracy powstała po ukończeniu 30 lat - 5 lat. W stosunku do tych ostatnich osób przepis art. 58 ust. 2 wprowadza dodatkowy warunek, a mianowicie okres 5 lat powinien przypadać w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy. Regulacja uzależniająca prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy powstałej po ukończeniu przez ubezpieczonego 30 lat od posiadania pięcioletniego okresu ubezpieczenia w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed powstaniem tej niezdolności nie jest wyrazem nierównego traktowania ubezpieczonych, lecz wynika z powiązania prawa do świadczeń rentowych z podleganiem ubezpieczeniu rentowemu w okresie bezpośrednio poprzedzającym powstanie niezdolności do pracy. Jak wskazano wyżej, okres ubezpieczenia rentowego po przerwie w ubezpieczeniu trwającej kilka lat zaczyna biec na nowo, a z poprzedniego ubezpieczenia nie wynikają uprawnienia w zakresie prawa do renty. W przypadku osoby, podlegającej ubezpieczeniu w odpowiednio długim okresie poprzedzającym powstanie niezdolności do pracy (art. 57 ust. 2 i art. 58 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach), prawo do świadczeń powiązane jest z ubezpieczeniem rentowym. Nie ma takiego powiązania w przypadku osoby, która stała się niezdolna do pracy po wieloletniej przerwie w ubezpieczeniu.

Określone w art. 57 ustawy emerytalnej przesłanki, od których uzależnione jest prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, muszą być spełnione łącznie. Ubezpieczony, który składa wniosek o rentę w związku z powstałą u niego niezdolnością do pracy powinien spełnić warunki w postaci: niezdolności do pracy; legitymować się wymaganym okresem składkowym i nieskładkowym; niezdolnością do pracy powstałą w okresach wskazanych w tym przepisie, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów; nie może też mieć ustalonego prawa do emerytury z Funduszu lub spełniać warunków do jej uzyskania. Warunku wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy.

W niniejszej sprawie nie było sporne, że obecnie wnioskodawca jest całkowicie niezdolny do pracy na skutek występującego u niego całościowego stwardnienia rozsianego oraz stanu po leczeniu operacyjnym i po chemioterapii uzupełniającej w 2010 r., bez cech wznowy. Zdaniem lekarza orzecznika upośledzenie funkcji nerwowo-mięśniowo-szkieletowej u ubezpieczonego narusza sprawność jego organizmu w stopniu powodującym długotrwałą utratę zdolności do wykonywania jakiegokolwiek pracy. Lekarz orzecznik w orzeczeniu z dnia 14 czerwca 2023 r. stwierdził u ubezpieczonego częściową

niezdolność do pracy do 29 maja 2022 r., która istniała na dzień 1 lutego 2021 r. oraz całkowitą niezdolność do pracy od 30 maja 2022 r. do czerwca 2024 r. Ubezpieczony nie wniósł sprzeciwu od powyższego orzeczenia. Brak było zatem podstaw do zweryfikowania prawidłowości orzeczenia lekarza orzecznika. Niesporne było również to, iż wnioskodawca nie udowodnił 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, co uniemożliwiało zastosowanie wobec niego art. 57 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach, który zwalniałby go z obowiązku udowodnienia istnienia 5 lat okresów składkowych i nieskładkowych w ostatnim dziesięcioleciu przed powstaniem całkowitej niezdolności do pracy, tj. przed 30 maja 2022 r. Z ustaleń Sądu *meriti* wnika również to, że wnioskodawca nie spełnił warunków wynikających z art. 57 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 58 ust. 1 pkt 5 w zw. z art. 58 ust. 2 ustawy emerytalnej bowiem ani w ostatnim dziesięcioleciu przed złożeniem wniosku o świadczenie rentowe (od 27 marca 2013 r. do 26 marca 2023 r.), ani w ostatnim dziesięcioleciu przed powstaniem całkowitej niezdolności do pracy (od 30 maja 2012 r. do 29 maja 2022 r.) nie udowodnił 5 lat okresów składkowych i nieskładkowych, jak również okresu składkowego i nieskładkowego wynoszącego co najmniej 25 lat. Tym samym pomimo całkowitej niezdolności do pracy ubezpieczony - jak zasadnie uznał Sąd Apelacyjny - nie spełnił pozostałych wymagań uprawniających go do przyznania świadczenia rentowego.

Prawo do renty powstaje nie wcześniej niż z dniem zaistnienia niezdolności do pracy (art. 100 ustawy emerytalnej). Także dopiero z ustaleniem przesłanki w postaci całkowitej niezdolności do pracy, a ta u wnioskodawcy została ustalona od 30 maja 2022 r., od tej daty poddana została ocenie weryfikacja spełnienia pozostałych przesłanek uprawniających go do renty. Nie jest możliwe, wbrew twierdzeniom ubezpieczonego ustalenie, że skoro powstała u niego częściowa niezdolność do pracy - zgodnie z orzeczeniem lekarza orzecznika z dnia 14 czerwca 2023 r. – została stwierdzona od 1 lutego 2021 r. do 29 maja 2022 r., to uprawnionym jest przyznanie ubezpieczonemu prawa do żadanego świadczenia za wskazany wyżej okres, albowiem wówczas skarżący nie złożył wniosku o rentę z tytułu niezdolności do pracy. Roszczenie o rentę z tytułu niezdolności do pracy konkretyzuje się od dnia złożenia wniosku o prawo do renty, a taki wniosek został złożony dopiero w dniu 26 marca 2023 r. (art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach). Mimo, że prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego powstaje z mocy prawa, a decyzja organu rentowego ma charakter deklaratoryjny, samo spełnienie się przesłanek warunkujących prawo do świadczenia *in abstracto* nie stanowi postawy do wypłaty świadczenia. Podstawę taką stanowi dopiero wniosek o przyznanie, a następnie wypłacenie świadczenia, tak więc niewątpliwie ustawodawca przypisał

decydującą rolę woli uprawnionego, który nawet jeżeli spełnia przesłanki nabycia prawa do świadczenia, nie musi z niego korzystać. Konsekwencją tego jest to, że dopiero złożenie wniosku o świadczenie powoduje obowiązek jego wypłaty, a ustawodawca nie przewidział możliwości wyrównywania świadczenia osobom, które wystąpiły z wnioskiem o nie później, niż nabyły do niego prawo, jeżeli zwłoka spowodowana została brakiem staranności w prowadzeniu własnych spraw (wyrok Sądu Najwyższego z 10 lutego 2012 r. II UK 146/2011, OSNP 2013, nr 1-2, poz. 17; postanowienie Sądu Najwyższego z 9 stycznia 2024 r., III USK 102/23, LEX nr 3652157). Zatem dopiero na dzień złożenia wniosku o rentę organ rentowy badał przesłanki spełnienia świadczenia.

Prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa. Zdarzeniem uprawniającym do świadczeń z ubezpieczenia rentowego jest powstanie niezdolności do pracy, które może nastąpić w każdym czasie. Prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy nie może zatem powstać wcześniej niż z momentem zaistnienia zdarzenia, z którym prawo wiąże określone skutki, a więc z dniem ustalenia niezdolności do pracy. Także dopiero z ustaleniem przesłanki w postaci całkowitej niezdolności do pracy, a ta u wnioskodawcy została ustalona od 30 maja 2022 r. możliwa była ocena pozostałych przesłanek uprawniających go do renty z tytułu niezdolności do pracy. A tych jak wynika z niepodważalnych w postępowaniu kasacyjnym ustaleń faktycznych, skarżący nie spełnił. Na gruncie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy niezdolność do pracy musi wiązać się z jedną datą określającą dzień powstania niezdolności do pracy (art. 14 ust. 1 pkt 1 w związku z ust. 2 ustawy emerytalnej).

Wykładnia wskazanych przez skarżącego przepisów oraz zasad ich stosowania została wyjaśniona i nie budzi obecnie wątpliwości interpretacyjnych w ich stosowaniu. Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy orzekł o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ k.p.c. O kosztach postępowania kasacyjnego strony pozwanej orzeczono w myśl art. 102 w związku z art. 398²¹ k.p.c. kierując się zasadą słuszności wobec charakteru żądania poddanego sądowemu rozstrzygnięciu, jego znaczeniem dla strony, subiektywnym przekonaniem wnioskodawcy o zasadności podniesionego roszczenia, a także z uwzględnieniem sytuacji życiowej strony skarżącej (postanowienia Sądu Najwyższego z: 1 grudnia 2011 r., I CZ 26/11; LEX nr 1101325; 25 sierpnia 2011 r., II CZ 51/11, LEX nr 949023; P. Feliga (w:) M. Uliasz, P. Feliga, Ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Komentarz, Warszawa 2024, art. 108).

[SOP]

(J.K.)